

VLAHA NI VEČ,

Prelomni čas, v katerem z izjemno naglico živimo, zahteva prelomne ukrepe in prelomni ukrepi zahtevajo za izvedbo izjemne ljudi. Izbira jih zgodovina, in ne volitve in dogovori med strankami, čeprav se tako morda zdi. Alenka Bratušek je položaj predsednice slovenske vlade prevzela v najbrž najbolj občutljivem obdobju slovenske samostojnosti, njena odgovornost je izjem-

na, priložnost za zgodovinski preobrat prav tako. Predsednica vlade je karizmatična, tudi atraktivna ženska, njen čut za socialo in solidarnost je močno izražen, njena ambicioznost nadzorovana, a velikan-ska, njena strokovna usposobljenost potrjena v dobrem desetletju dela na finančnem ministrstvu. Slovenija naj bo ponosna, da jo skozi težke čase vodi ženska, to je dokaz modrosti naroda. Slovenci namreč smo moder narod, Slovenci smo najbolj nadarjen narod na svetu.

OSTALI SO LE ŠE VAGONI

Sprašuje: JAKA LUCU | Foto: JOŽE SUHADOLNIK

Potem ko ste prevzeli funkcijo predsednice vlade, ste izjavili: »Dovolj smo stari, da vemo, kako se svet vrti, in dovolj mladi, da še vedno verjamemo, da ga lahko spremenimo.« Kako se po vašem svetu vrti, kako bi ga radi spremenili in kaj lahko Slovenija k tej spremembi prispeva?

Ob prevzemu funkcije predsednice vlade sem dejala tudi, spreminjajmo svet, a le, če ga zmremo spreminjati na bolje. Jaz verjamem, da ga lahko spreminjamo na bolje. Seveda se zavedam, da Slovenija ni osamljen otok in da je vpeta v nekatere ustaljene tirnice, a še vedno menim, da imamo toliko svobode, da bomo sami povedali, kako bomo stvari spravili v red, in da bomo vsi skupaj, celotna politika, našli dovolj modrosti, da bomo skupaj zagovarjali ukrepe, ki bodo Slovenijo naredili boljšo državo, in predvsem da jo bomo ohranili kot socialno državo. Torej še vedno solidarno. Mislim, da so ljudje pripravljeni na to, da se breme krize razdeli pravično, da bodo torej tisti, ki imajo več, nosili malo večji del krize od tistih, ki si v teh časih ne morejo pomagati sami. Seveda smo del Evrope in del drugega globalnega sveta in se moramo temu dejstvu tudi prilagajati. Z naborom ukrepov, ki v celoti še niso pripravljeni do podrobnosti in zato o njih še ne govorim, bomo to tudi dosegli. Vem, da sem zato deležna številnih kritik, a dokler paket ukrepov ne bo povsem izdelan, o njih ne mislim govoriti.

Se vam ne zdi, da kriza v ljudeh prebuja tudi dobre lastnosti?

Se strinjam. Solidarnost in sočutje sta spet izražena. Mislim tudi, da ljudje niso pripravljeni na zelo radikalne spremembe, torej da bi rekli, da nimamo sredstev, da bomo zato ukinili pol javnega sektorja in uvedli šolnine in plačljivo zdravstvo in tako naprej. Velika večina si še naprej želi brezplačnega šolstva in zdravstva in da je pripadnost socialnemu čutu velika prednost naše države in naših ljudi. Zato je treba iskati ukrepe v tej smeri.

Operativno vodenje države ste prevzeli v njenem najbolj občutljivem obdobju doslej in kot prva ženska. Kako razumete to velikansko odgovornost in priložnost hkrati?

Meja med velikansko odgovornostjo in veliko priložnostjo je komaj vidna, je

milimetrsko. Poglejte, več kot deset let sem delala na ministrstvu za finance, tako da že zelo dolgo gledam v te številke in mi je zelo jasno, na kakšni poti je Slovenija, a še vedno verjamem, da smo v določenem obdobju – in tukaj ne govorim le o letu ali dveh – sposobni javne finance spraviti v red. Na hitro bi jih lahko uredili le z radikalnimi rezi v socialno državo, a tega si, verjamem, nihče ne želi, ljudje si tega niti ne zaslužijo. Če tega ne bi verjela, se naloge ne bi lotila.

Michelle Obama je v pogovoru za ameriški Vogue na primer govorila o izjemni lastnosti predsednika Baracka Obame, da tudi najtežje probleme zvečer, ko vstopi v družinsko domovanje in je torej le oče in mož, pusti pred vrati. Ste ob pomanjkanju časa že razmišljali o tem, kako obdržati normalno družinsko življenje ob vseh kompleksnih problemih, s katerimi se vsak dan spoprijemate?

Naj najprej povem, da sem zadnje tedne zelo malo doma, da vsi že spijo, ko pridem domov. Ob koncu tedna je malo drugače. Trudim se službene obveznosti pustiti v pisarni in parlamentu in doma biti mati in žena, a ob dveh odraščajočih najstnikih se pojavljajo tudi problemi.

Ali vašo družino ob koncu dneva zanima, kaj se je dogajalo v vaši pisarni, ali vam pustijo, da ste mati in žena in probleme in naloge pustite pred vrati?

Kakšna stvar jih že zanima, saj otroka in partner spremljajo medije. A v grobem imam občutek, da znamo in bomo tudi v prihodnje znali potegniti črto med mojim javnim in zasebnim življenjem in bom torej doma lahko le mati in žena.

Kako, zgodovinsko gledano, razumete vlogo žensk v politiki, predvsem na najvišjih položajih, in njihov vpliv na zaupanje državljanov ob zavedanju, da trenutno dve najuspešnejši državi na svetu vodita ženski, Brazilijo Dilma Rousseff in Nemčijo Angela Merkel?

Marsikdo je napisal, da ženske vzamemo stvari v svoje roke, ko moški obupate. Morda je del resnice tudi v tej misli, a bi si želela, da predsednikov vlad ali sploh na katerih koli vodilnih položajih ne bi ocenjevali po tem, ali so moški ali ženske, temveč po tem, ali so sposobni ali ne. Samo dejstvo, da sem ženska, ne pomeni prednosti pri izvrševanju dolžnosti. Po mojem mnenju je na vodstvenih položajih v družbi še vedno bistveno premalo žensk. Odgovornost za to pa imamo tudi me.

Kateri procesi se morajo po vašem mnenju zgoditi tudi v tako veliki stranki, kot je nemška CDU, da na vrh pripusti žensko, ki postane kanclerka in celo nesojena prva političarka Evrope? Ali da postane prva predsednica vlade Slovenije doslej?

Če povem po pravici, se s podobnim razmišljanjem doslej nisem ukvarjala. Se je pač zgodilo. V naši stranki je veliko poslank in mislim, da moje imenovanje ni bilo nekaj posebno nenavadnega.

Barack Obama je izjemni karizmi in izjemnemu talentu navkljub na primer potreboval podporo družine Kennedy, da je najprej zmagal v tekmii za demokratskega predsedniškega kandidata in nato postal ameriški predsednik. Se je moč na vrh politike zavihteti mimo botrov, mimo struktur ali vplivnih družin, ki so v vrhunski politiki že desetletja? Mar ni naivno pričakovanje javnosti, da se da nekatere strukture povsem zaobiti?

Naša stranka je nova stranka, ki je bila ustanovljena pred dobrim letom dni in takrat sem bila kandidatka za poslanko, ne da bi za menoj stal kateri koli boter. Dejstvo pa je, da nas je takrat okoli sebe zbral Zoran Janković. Pri mojem

prejšnjo vlado, kam nas pelje zgolj in samo varčevanje. Moj občutek je, da se koncept varčevanja modificira in da je treba hkrati izvajati ukrepe varčevanja in spodbujanja gospodarske rasti, kajti samo varčevanje pelje v izpodjedanje substance.

Se vam ne zdi, da bi se Slovenija lahko ozrla tudi iz Evrope in priložnosti iskala v državah, kjer je nekoč že bila z bivšo skupno državo, v mislih imam predvsem afriške in južnoameriške države, in si tako ustvarila več manevrskega prostora? Ima slovenska vlada čas za strateški razmislek?

Naše gospodarstvo je tradicionalno povezano z Nemčijo in veliko naših podjetij je povezanih z nemškimi partnerji. A se absolutno strinjam, da je treba trge odpirati na vse strani, kjer se da, in le tako je lahko Slovenija manj odvisna od Nemčije. Ob tem naj bo jasno, da slovenska gospodarska navezanost na Nemčijo ne pomeni, da moramo mi zato bolj varčevati. Mislim, da čas za strateški razmislek imamo. V preteklem obdobju je Slovenija po svetu zaprla nekaj ambasad in jih bo zdaj odpirala v delih sveta, kjer obstajajo priložnosti.

Zdi se, da čas, ki ga trenutno živimo, od vrhunskih politikov zahteva podobno složnost kot ob procesu osamosvajanja. Se v nenehni bitki za politični vpliv in moč najdejo trenutki, ko se je mogoče tudi s političnimi nasprotniki normalno pogovoriti, jim predstaviti, zakaj bi podpora nekemu projektu koristila vsem, in ne le neki stranki ali politični opciji?

Upam, da jih bomo našli. Resno jemljem tudi sporočila ljudske vstaje, ki se je zgodila v preteklih mesecih. Ob tem se osebno vseeno čutim prizadeto, ko se znajdem v paketu s politiki, ki so v parlamentu že dvajset let, saj sem sama političarka le leto dni. Ulica še vedno zahteva, da odidemo vsi, saj naj bi bili vsi isti. Nekatere zahteve ulice se da preučiti razmeroma hitro, na primer spremembo volilnega sistema, nekatere zahtevajo čas.

Jemljete nasprotovanje svojim odločitvam osebno ali se trudite ves čas videti veliko sliko projekta, ki ste se ga lotili?

V nekaj tednih na položaju predsednice vlade nisem imela zelo veliko stika s parlamentom in usklajevanju. Če se bomo vsi zavedali, zakaj smo na položajih, bomo vsekakor našli dobre rešitve, in to tudi v dogovoru z opozicijo. Z njo si želim

” Pri mojem imenovanju za kandidatko za predsednico vlade ni bil vpleten noben politični boter. Svoje odločitve sprejemam avtonomno in mislim, da lahko enako trdim za vse ministre.

imenovanju za kandidatko za predsednico vlade ni bil vpleten noben politični boter. Svoje odločitve sprejemam avtonomno in mislim, da lahko enako trdim za vse ministre.

V kakšni čustveni kondiciji so zaradi krize Slovenci in kako čutite stisko ljudi?

Ko se pogovarjamo o brezposelnih, se vedno pogovarjamo samo o številkah. O tem torej, kako število brezposelnih raste. In se, mislim tako, bistveno premalo poglobljamo, kaj vse to potegne za seboj. Ne le, da so na primer v Sloveniji lačni otroci, da o tem poslušamo v parlamentu, in nedopustno je, da se to dogaja v državi sredi Evrope. Ob tem se mi trga srce. Vse preveč se govori samo o številkah. Za brezposelnimi so krute usode, o katerih premalo govorimo. Mislim, da večina Slovencev vseeno verjame, da bomo državo spravili v red in da bodo prišli boljši časi. Vidi se tudi, da je nenehno grozilno

sporočanje politike v zadnjem letu naselilo v ljudi strah. Stvari se da sporočiti na dva načina. Lahko se ljudem grozi, da če ne bo tako in tako, bo stanje še slabše, lahko se jim seveda tudi pove, da bo dve leti položaj težak, da je treba znižati plače, da je treba narediti nekatere nujne ukrepe in da bo potem lažje. Že konec grozilne komunikacije je ljudi vsaj delno sprostil.

Vaša predhodnika, še posebno Borut Pahor, sta vztrajala pri mantri, da mora Slovenija za vsako ceno sedeti na tako imenovanem nemško-francoskem vlakcu, za katerega se je izkazalo, da nima najbolj čvrste kompozicije.

Mislim, da so od tako imenovanega nemško-francoskega vlaka ostali le še vagoni, vlaka ni več. Evropa počasi spoznava, da samo varčevanje ne vodi nikamor, še več, da vodi samo v vse slabši gospodarski položaj in vse hujše socialne stiske ljudi in ravno to se dogaja pri nas. V parlamentu smo leto dni opozarjali

FOTO: ARHIV RPKV, TAMINO PETELINSEK/STA

„ Če se bomo vsi zavedali, zakaj smo na položajih, bomo vsekakor našli dobre rešitve. Z opozicijo si želim odprtega dialoga, vsi živimo v isti državi in vsi želimo v njej živeti dobro.

odprtega dialoga, vsi živimo v isti državi in vsi želimo v njej živeti dobro.

Ste idealistka?

Sem realna idealistka. Mislim, da se da veliko stvari narediti, ne pa vsega. Z opozicijo bomo sodelovali od primera do primera in videli, kje lahko najdemo skupni jezik. Obljubili smo tudi, da ne bomo odpirali nekaj desetletij starih ideoloških razprtij.

Po grobem posegu ECB, IMF in Svetovne banke v ciprsko finančno suverenost se je Slovenija začela pojavljati kot naslednja kandidatka, ki bi morala prositi za pomoč. Zakaj so se po vašem mnenju tuji mediji, predvsem anglosaški, zdaj spravili nad Slovenijo? Ker je to dobra zgodba? Ker je to del širše igre? Ker ne poznajo realnega stanja, ki po vašem ni obupno slabo? In kako izpeljati dobro vodeno kampanjo odnosov z domačo in tujo javnostjo, da se na Slovenijo neha gledati kot na državo v hudi krizi?

Zavedam se, da zgolj besede niso dovolj in da bomo samo z dejanji sporočili svetu, da mislimo resno, ko govorimo o tem, da ne potrebujemo denarne pomoči, ampak čas, da pripravimo ukrepe. V nekaj tednih se stvari ne da narediti, posebno če jih želiš storiti dobro in kakovostno. Vsak dan sedim z ministrsko ekipo, usklajujemo

ukrepe, osebno sem se zelo operativno lotila problematike sanacije bank. Sanacija bančnega sistema je bila izvedbeno razmeroma slabo pripravljena. Naprej delamo od točke, v kateri smo stvari vzeli v svoje roke. Povsem neupravičeno nas primerjajo s Ciprom, naš bančni sektor je bistveno manjši od ciprskega in tudi nekateri makroekonomski kazalci nam kažejo bolje kot Cipru. A je tudi res, da so napovedi za Slovenijo slabe, in če nam bo z ukrepi to uspelo spremeniti, bo tudi odziv finančnih trgov drugačen. Sloveniji je vseeno uspelo izdati menico za 1,1 milijarde evrov in to govori o tem, da nam trgi še vedno zaupajo.

Finančni trgi naj bi pod pojmom umiritev razmer v Sloveniji razumeli sanacijo bank in privatizacijo vsaj enega ali dveh večjih državnih podjetij. S tem se bo odprla tema nacionalni interes, o katerem so zadnjih dvajset let na veliko govorili politiki, h katerim se ne želite prištevati. Kaj se vam osebno zdi nacionalni interes Slovenije v času izjemno hitrih sprememb v svetu?

Stabilna in socialna država, mislim, da je to interes vseh, ki sedimo v parlamentu in sploh vseh Slovencev. Nisem zagovornica teze, da moramo vse prodati, a se tudi zavedam, da država ne more biti lastnica vseh podjetij, ki so še v njeni lasti. Država kot lastnica mora biti sposobna servisirati

podjetja; če ta torej potrebujejo sredstva za razvoj, jih mora zagotoviti država in to v tem trenutku ni mogoče. V dokaz, da smo odprta država, da so pri nas dobrodošli tuji vlagatelji, bomo začeli s prodajo enega ali dveh večjih podjetij. Mislim, da bi bilo prav, da prodamo tudi vsaj eno banko, a katera podjetja bi bilo smiselno prodati, je stvar dogovora v koaliciji in kasneje v parlamentu.

Kaj od vaše vlade pričakuje domače poslovno okolje?

Da takoj saniramo bančni sistem, ki bo sposoben servisirati gospodarstvo, da naredimo učinkovito državno upravo in vsaj prve korake k njeni večji učinkovitosti in, verjamem, da se pričakujejo tudi ukrepi za razbremenitev gospodarstva, a v tem trenutku bo težko zniževati davke.

Kako nagovoriti mlade, da bi vsaj delno preprečili beg možganov?

Predvsem bi jim bilo treba zagotoviti varno prihodnost v državi in to seveda pomeni, da bi morali po študiju najti zaposlitev. Mladim družinam bi morali zagotoviti nakup stanovanj po ugodnih pogojih. Naj ne zveni pregrobo, a mislim, da se morajo tudi mladi zavedati, da je treba začeti na začetku. Vem, da so bila pričakovanja o višini plače v konjunkturi zelo visoka, danes je, verjamem, že drugače. V koalicijski dogovor smo zapisali olajšave za prvo zaposlitev mladih. S tem bi podjetja, ki zaposlijo mlade ljudi, ki so ravno končali študij, razbremenili plačevanja prispevkov. Najdražje in najslabše za državo je ljudi brezplačno vrhunsko izšolati in jih potem izgubiti. Nekateri žal nimajo druge možnosti, kot da odidejo v tujino. To je izziv za to vlado in tudi naslednje.

Kaj je etika v politiki? Mar niso to tudi in predvsem drzne poteze, kot jih je na primer v Nemčiji storil bivši kancler Gerhard Schröder, čeprav ga je to stalo kanclerskega položaja? Mar ni to vlečenje potez, ki najprej bolijo, a v nadaljevanju odpirajo delovna mesta, vračajo upanje in mladih ne ženejo v selitev v tujino?

Mislim, da se pod etiko razume, da morajo biti politiki pošteni, vzor drugim, a mislim, da imate prav, ko za zgled dajete Schröderja, kajti politik ne bi smel taktizirati, temveč vleči poteze v dobro vseh.

Ste pripravljeni povleči poteze, kot jih je prejšnji nemški kancler?

Jih bom morala, če bomo želeli državo povleči naprej, to mi je vse povsem jasno.